

Φυσικό Περιβάλλον

Το Σεϊτάν λιμάνι για να το βρεις θα πρέπει να ιδρώσεις, περπατώντας, αλλά άμα το ανακαλύψεις και το αδράξεις με το βλέμμα, δε φεύγεις παρά μόνο πετώντας. Είτε με τα φτερά των αισθήσεων είτε με της φαντασίας...

Σεϊτάν λιμάνια

Ακρωτήρι Χανίων

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ANNA ΚΑΛΑΪΤΖΗ - ΑΘΗΝΑ ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗ

Ο φτερωτός θεός – λέει μια παροιμία – έρχεται περπατώντας, αλλά φεύγει πετώντας...

Πρέπει να είσαι ειδικευμένος μύστικης της κρητικής σοφίας και ομορφιάς, για να μπορείς να εντοπίσεις και να σου αποκαλυφθούν αυτές, αλλά και τόσες άλλες γωνίες, του ξεχωριστού αυτού πλανήτη που εξουσιάζει με την τροπική του πολυμορφία το κέντρο της Μεσογείου...

Ναι! Οφείλω να ομολογήσω ότι επιστρέφοντας από τα **Σειτάν Λιμάνια** της βόρειας Κρήτης, εξακολουθώ να πιστεύω ότι πέρασα μερικές ώρες σε έναν άλλο πλανήτη κι ότι ονειρεύομαι ακόμη ολόξανθους γιालούς, άγρια κοφτερά βράχια, θημωνιές λεβάντας και θυμαριού, μονοφυσίτες γλάρους, πλιοφέγγαρα, στυλίτες άνεμους και αστρικά πλεούμενα, ενώ σφηνωμένα διακρίνονται στο απρόσιτο σώμα της κρητικής εξωχώρας δύο θαλασσινά φιδάκια, όμοια με χέλια του γιालού που τρυπώνουνε σε βάθος γυρεύοντας να βυζάξουν το γάλα της μητρικής αγκαλιάς.

Επιστρέφοντας λοιπόν από το ξηροτράχαλο έδαφος της ακρωτήριας Κρήτης στο πίσω μέρος του μυαλού μου έχουν σφηνωθεί, δίχως να φεύγουν, δυο θαλασσινές ερπύστριες που ανέλαβαν να συντονίσουν το έργο της οπτικής μνήμης με βάση τα αυθόρμητα κριτήρια του θαυμασμού και του δέους.

Οι δυο σφηνοειδείς γραφές των κυμάτων που γράφτηκαν με θαλασσινό μελάνι στα βράχια της κρητικής γης μεγαλοποίησαν τις εκπλήξεις πολλαπλασιάζοντας τους ενισχυτές των εντυπώσεων.

Αλλά πριν φτάσουμε στην ουσία και το μέγεθος των κρητικών εκπλήξεων καλό θα ήταν να παραδεχτούμε ένα λάθος, που αποδείχτηκε ευεργετικά μοιραίο και απροσδόκητο στην πορεία μας προς τα λιμάνια του Σειτάν. Λάθη από τα οποία

αφειδώλευτα είναι σπαρμένη η κρητική φύση και ιστορία.

Ξεκινήσαμε από τη διασταύρωση της Εθνικής Οδού **Χανίων – Ρεθύμνου**, για να διαγράψουμε μια τροχιά ενός ήπιου οδικού δικτύου μέχρι τον ακροτελεύτιο οικισμό **Χωρδάκι**, στο βορειοανατολικό άκρο του **Ακρωτηρίου**, μιας σφαίρας που μοιάζει ξεκάρφωτη σαν πεταμένη στον γαλάζιο ιστό του Αιγαίου.

Είναι αλήθεια πως ολόκληρη αυτή η περιοχή του Ακρωτηρίου μοιάζει με ένα θυσανωτό μετερίζι στεριάς που πασχίζει να ξεκολλήσει από την Κρήτη και να τεντώσει το κορμί του βαθιά μέσα στον κυκλώνα του γαλάζιου στην ωραιότερη γωνιά της Μεσογείου. Κι ας λένε ό,τι θένε οι λατίνοι και οι γαλάτες του *Mediterrane*... Από λάθος υπολογισμό λοιπόν, καθόσον αφορά τον στόχο μας, πήραμε έναν άλλο δρόμο αντί για το Χωρδάκι που μας έβγαλε στα **Χωραφάκια**, για να καταλήξουμε στην τοποθεσία του **Σταυρού**, όπου οι άνθρωποι εκεί ζουν ακόμη με τις κινηματογραφικές αναμνήσεις του **“Ζορμπά”**, μιας ταινίας που γυρίστηκε, σχεδόν ολόκληρη εκεί.

Σε αυτή την πανέμορφη βορειοδυτική γωνιά της χερσονήσου, κάτω από τα ώχρινα γυμνά βουνά με το περίεργο όνομα **Στρογγυλό Κεφάλι** και μέσα σε ένα ξανθό ολόσπαρτο γιालό, ο **Αντονιου Κουίν**, χόρεψε το διασημότερο συρτάκι που έμελλε να γράψει τις ωραιότερες κρητικές σελίδες στο πανόραμα της έβδομης τέχνης.

Εδώ ο ανώνυμος κρητικός φωτογράφος αποτύπωσε μερικές από τις πιο εκρηκτικές στάσεις του διάσημου ηθοποιού, του **Άλαν Μπέιτς**, της **Ειρήνης Παππά** και του **Μιχάλη Κακογιάννη** που κοσμούν σήμερα τις προθήκες του ωραίου καταστήματος στον Σταυρό.

Εγκαταλείποντας τον Σταυρό και τις αποχρώσεις του γιालού μαζί με τα βήματα του Κουίν διασχίσαμε εγκάρσια τη χερσόνησο και περνώντας έξω από τη **Μονή Αγίας Τριάδας Ζαγγαρόλων** φτάσαμε στο Χωρδάκι.

Το σταχτί είναι ριζωμένο στις παρυφές

ΦΩΤ. ΑΘΗΝΑ ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗ

του απότομου κωνικού βουνού που φέρει το όνομα **Σκλόκας** κι έχει ύψος **526** μέτρα. Ο απότομος ορεινός κώνος δίνει την εντύπωση μιας βράχινης σημαίας που σαλπίζει την ομορφιά και την αεράμυνα του νησιού.

Ίσαμε το Χωρδάκι κάναμε είκοσι δυο χιλιόμετρα από τη στροφή της εθνικής οδού Ρεθύμνου – Χανίων. Αφήσαμε δεξιά μας το αεροδρόμιο και αριστερά μας μια παρακαμπτήρια για τα πολύ σημαντικά μοναστήρια του **Γκουβερνέτου** και της Αγίας Τριάδας συνεχίζοντας την ευθεία με μέτωπο την κωνική πυραμίδα του Σκλόκα. Είναι προφανές πως από αυτό το βουνό πήρε και το όνομά του το ριζωμένο στην κόψη του χωριουδάκι με το περίεργο όνομα **Ριζόσκλοκο**.

Αφήνοντας δεξιά μας το Ριζόσκλοκο συνεχίσαμε βόρεια τραβερσάροντας την ανατολική πλαγιά του Σκλόκα, για να βρεθούμε σε μια πρώτη διασταύρωση, το αριστερό σκέλος της οποίας οδηγεί στην κορυφή του βουνού και το δεξιό στην κάθοδο για το οροπέδιο το **Αγίου Ραφαήλ**. Μια ανάσα πάνω από το διαμορφωμένο πλάτωμα στάθμευσης, κατάλευκο υψώνει το μεγαλυνάρι του το εξωκκλήσι του Αγίου Ραφαήλ, από τον αυλότοπο του οποίου ανοίγει το ριντό της η αυλαία της κρητικής θόνης και ο μέγας θαλασσινός πόντος.

Μυστήριος τόπος! Ωραίος, αγνός, καθάριος, αυθεντικός. Δίχως φιοριτούρες και χτιστά μπαλκόνια, με μια διπλή θέα που σπάει κόκαλα. Η απόλυτη ξηρότητα των χαμηλών βράχων από τη μια και η απόλυτη αίσθηση της θαλασσινής ευκρασίας από την άλλη, με τον ασπόνδυλο κυματισμό των αερικών της συγκροτούν ένα τοπίο μοναδικό στον ελλαδικό χώρο..

Έξω από το εκκλησάκι του Αγίου Ραφαήλ διακρίνεται πια το διπλό βραχώδες περιχέλιωμα των λιμανιών του Σεϊτάν.

Κανονικά θα έπρεπε να ονομάζονται όρμοι και όχι λιμάνια, τα δυο σπειροειδή βαθουλώματα, όμως έχει επικρατήσει αυτό το όνομα από τα χρόνια της οθωμανικής κατοχής.

Η κάθοδος στο διπλό αυτό θαύμα της

στεριάς και της θάλασσας απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή με κλίση απότομη σε ένα μήκος χιλίων διακοσίων μέτρων, διανυσμένο με αρκετές επικίνδυνες στροφές.

Το κατηφόρισμα θα απαιτήσει άλλα τρικάσια μέτρα ώσπου να φτάσουμε στην πύλη του διαγώνιου θεάματος, από την οποία θα αρχίσει το μεγάλο ρόλο της να παίζει μια δαιμόνια ζάλη που θα μας τυραννήσει με την πρώτη ματιά.

Θα κάνουμε μια πρόχειρη κατόπτευση του χώρου και θα κινηθούμε προς το ανατολικό χάσμα διασχίζοντας ένα κακοτράχαλο πλέγμα βραχότοπου και τραχιάς επιχθόνιας κλωρίδας.

Σε λιγότερο από διακόσια μέτρα διαμετρική διάσχιση του βραχότοπου θα βρεθούμε στο χείλος ενός γκρεμού που θα μας αποκαλύψει αυτό το υπέροχο φιδίσιο στρίμωγμα της θάλασσας στον καταληκτικό βυθό ενός ιδιόμορφου στενού φαραγγιού.

Το ηλεκτρικό πράσινο του βυθού, το χρώμα του μαγνήσιου της πέτρας, το τεφρό, το χρώμα του γραφίτη ως και το πράσινο του χαλκού, συντονίζονται όλα σε μια λεκάνη στριφογυριστή, για να φτιάξουν, με χρωστήρα την υγρή γαλαζόπετρα ένα ονειρεμένο κρασοπέλαγο, εδώ στην άκρη του κρητικού αμπελώνα.

Τέτοια συναρμογή αντιθέτων δεν έχουμε δει πουθενά. Η ωχρήνη πέτρα και ο τεφρός θάμνος από τη μια και η λαδιά απόχρωση του νερού από την άλλη παντρεύονται εδωνά για να συνοψίσουν τελικά τον ορισμό της μαγείας.

Στα τοιχώματα των δυο πλευρών στρηνιάζουν μαυροπετρίτες άγγελοι, κερουβίμ αγριοπερίστερα και κανας μπερμπάντης ψαραετός των ωραίων χορευτικών κύκλων που γυροφέρνει τους αφρούς μπεινοβγαίνοντας στα μυστήρια του Σεϊτάν τοπίου.

Θα διαγράψουμε έναν κύκλο, χείλος το χείλος στον γκρεμό και θα ισορροπήσουμε πάνω σε κάθε μυστικό των δυο όρμων, όπως αυτά μοναδικά κι ανεπανάληπτα αποκαλύπτονται στην κυκλική μας αυτή διάσχιση.

Ο κύριος όρμος, το δυτικό λιμάνι του Σε-

Ίταν γεμίζει από κόσμο – ιδιαίτερα από αλλοδαπούς – που κατακλύζουν τη μικρή βοτσαλιά του όρμου για να χαρούν τα θεσπέσια χρώματα μιας αστρογάλαξης θάλασσας που επιμένει να διεισδύ-

ει ως τα βάθη της στοργικής αγκαλιάς της γης και να χαϊδεύει τα κορμιά όσων αποτόλμησαν την κατάβαση μέσα από τα γκρέμνια και τις ψαλιδωτές αιχμές των θαλασσινών βράχων.

ΦΩΤ. ΑΘΗΝΑ ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗ

Στα Σεϊτάν Λιμάνια, όποιος κατεβεί ας χορέψει κι έναν μπάλο ή έναν μαλεβιζιώτικο. Για να νιώσει ότι βρίσκεται στην Κρήτη κι όχι στη Χονολουλού... Το ταξίδι στα Σεϊτάν Λιμάνια της βόρει-

ας Κρήτης ας γίνει επί ένας αιώνιος πηγαϊμός στο οριστικό μα κι ένας γυρισμός από το αυθεντικό και συνάμα αδιαφόρετο σώμα της πανώριας κρητικής φύσης...